

Consiliul pentru Prevenirea Torturii

(CpPT)

Mecanismul Național de Prevenire a Torturii

RAPORT

privind vizita preventivă

efectuată la Izolatorul de detenție provizorie a

Inspectoratului de Poliție Basarabeasca,

în data de 5 iulie 2018

Raportul a fost elaborat de către

Membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii:

- **Ceslav PANICO,**
- **Svetlana DOLTU,**
- **Mihail GORINCIOI,**
- **Oxana GUMENNAIA,**
- **Dumitru RUSSU.**

Consiliul pentru Prevenirea Torturii (CpPT) a fost instituit la data de 24 octombrie 2016 în corespundere cu prevederile Legii nr. 52 din 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman).

Scopul CpPT este de a proteja persoanele împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, în calitate de Mecanism Național de Prevenire a Torturii, în conformitate cu Protocolul Opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante (UN OP CAT).

În conformitate cu prevederile art. 30 și 32 din *Legea nr. 52 din 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman)*, precum și conform p. 5 din *Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului pentru Prevenirea Torturii*,

Consiliul pentru Prevenirea Torturii poate efectua vizite preventive și de monitorizare neanunțate în locurile unde se află sau se pot afla persoane private de libertate.

I. PRELIMINARII

La data de 5 iulie 2018, între orele 10.15 – 13.00, membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii (în continuare CpPT) au efectuat o vizită preventivă la Izolatorul de detenție provizorie (IDP) al Inspectoratului de Poliție Basarabeasca.

Vizita a fost realizată în următoarea componență:

1. Dumitru Russu – membrul CpPT,
2. Svetlana Doltu – membra CpPT,
3. Mihail Gorincioi – membrul CpPT.

Scopul vizitei: Monitorizarea situației în Inspectoratul de Poliție Basarabeasca privind respectarea drepturilor persoanelor deținute în IDP în vederea prevenirii torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

II. INFORMAȚII GENERALE DESPRE VIZITĂ

Izolatorul de detenție provizorie (IDP) a Inspectoratului de Poliție Basarabeasca se află în incinta Inspectoratului de Poliție Basarabeasca la etajul I al edificiului, imediat după sediul serviciului de gardă. Izolatorul dispune de 6 celule, 2 dintre ele funcționale, o încăpere/cameră de întrevederi/vizite/audieri cu ofițerii de urmărire penală/procurori/avocați amplasată la intrarea în Izolator. De asemenea, în cadrul Izolatorului sunt amplasate cabinetul medical, baia, curtea pentru plimbări a persoanelor deținute și blocul alimentar.

În cadrul vizitei CpPT a purtat discuții cu Șeful și șeful adjunct al Inspectoratului, supraveghetorul de serviciu din cadrul IDP și ofițeri de investigare ai Inspectoratului de Poliție Basarabeasca. Discuțiile au fost axate pe scopul și obiectivele vizitei efectuate de către CpPT, la fel s-au solicitat informații generale despre instituție și probleme majore cu care se confruntă instituția și persoanele reținute/arestate. Informația solicitată de membrii CpPT privind activitatea IP Basarabeasca a fost remisă pe poșta electronică în aceeași zi, iar Raportul de activitate pentru anul 2017 nu a fost transmis.

Problemele/impedimentele cu care se întâlnesc reprezentanții Inspectoratului de Poliție Basarabeasca, expuse de către reprezentanții Inspectoratului:

1. Ce mai gravă problemă ține de compartimentul resurse umane din cauza numărului mare de funcții vacante, inclusiv de conducere.
2. Lipsa serviciului escortă cât și lipsa unității de transport specială pentru escortarea deținuților.
3. Asigurarea insuficientă cu carburanți și personal în vederea respectării termenului de deținere 72/24 ore, dar și escortarea deținuților din penitenciare la solicitarea judecății.
4. Lipsa funcției de șef IDP (exclusă în 2013) și transferarea responsabilității pentru izolator către șeful serviciului management operațional, care actualmente este vacantă.

5. Timp insuficient pentru realizarea măsurilor investigativ-operative, de documentare și necesitatea multiplelor confruntări sau audieri a reținutului cu martorii. Această problemă generează situații de menținere în IDP mai mult de 72 ore.

6. Neadmiterea de către Penitenciarul nr.5 a persoanelor reținute după ora 17.00.

7. Salarizarea insuficientă a personalului medical din IDP.

În cadrul vizitei preventive, în Izolator nu se afla nici o persoană reținută. Ultima intrare a fost conform registrelor pe 28 iunie 2018.

CpPT a avut acces neîngrădit la registrele existente, oficiile și încăperile solicitate a fi vizitate.

În special, au fost vizitate/examinate:

Izolatorul de detenție provizorie:

- 3 celule funcționale (celulele 1,2,3),
- 3 celule nefuncționale,
- Camera de intreveneri/vizite/audieri (camera de anchetă),
- Curtea de plimbări,
- Blocul alimentar,
- Baia,
- Cabinetul medical,
- Depozitele.

1. Din discuțiile purtate cu conducerea IP Basarabeasca, CpPT *nu a putut identifica prezența constantă/frecventă a controalelor interne/inspecțiilor interne din cadrul IGP MAI* privind monitorizarea tratamentului persoanelor reținute/deținute, aplicării procedurilor de operare și starea condițiilor de detenție în cadrul Izolatorului de detenție preventivă din cadrul IP Basarabeasca.

Alte vizite menționate de administrație au fost 2 vizite realizate de către reprezentanții Oficiului Avocatului Poporului (2017¹, 2018).

III. TRATAMENTUL DEȚINUȚILOR

2. În cadrul vizitei, analizând registrele medicale din cadrul IDP Basarabeasca, **CpPT a întâlnit cel puțin 4 cazuri ce conțin menționarea leziunilor corporale care pot fi interpretate ca preținse acte de tortură aplicate persoanelor reținute/parvenite/detinute!**

Înscrierile, identificate în Registrul de examinare medicală a deținuților din cadrul IDP Basarabeasca se referă la acordarea asistenței medicale în legătură cu fractura membrelor, contuzii ale țesuturilor moi și escoriații pe parcursul ultimelor 12 luni (3 cazuri în 2017 și 1 caz în 2018). Cu regret, nu au fost descrise de către personalul medical declarațiile persoanelor deținute în IDP privind circumstanțele contractării acestor leziuni, dar și acțiunile întreprinse ulterior în vederea executării prevederilor *Ordinului (comun) nr.77 din 31.12.2013 a Procuraturii Generale privind aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de*

¹ http://ombudsman.md/sites/default/files/document/attachments/raport_oap_ip_basarabeasca_12.10.17.pdf

identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant².

➤ CpPT reamintește colaboratorilor poliției și conducerii IP Basarabasca despre faptul că acțiunile de tortură, tratamentul inuman sau degradant sunt pedepsite conform art. 166¹ din Codul penal R.M.

➤ CpPT, de asemenea, atrage atenția colaboratorilor poliției și personalului medical din cadrul Basarabasca că, Ordinul (comun) nr.77 din 31.12.2013 a Procuraturii Generale prevede obligativitatea polițiștilor, lucrătorilor medicali din cadrul IDP să întreprindă toate măsurile necesare indicate în Ordin, și în special să informeze imediat procuratura teritorială sau specializată privind constatarea leziunilor corporale vizibile sau când sunt alte circumstanțe ce oferă temei de a presupune că persoana a fost supusă unor astfel fapte, când persoana s-a ales cu alte leziuni corporale fiind în custodia organelor de drept sau în evenimente însoțite de intervenția angajaților organelor de forță. Neîndeplinirea prevederilor Ordinului atrage după sine răspunderea disciplinară, conform legislației.

3. Un aspect îngrijorător pentru CpPT este deținerea persoanelor în Izolatorul de detenție preventivă/provizorie din IP Basarabasca mai mult de 72 de ore pentru adulți.

Au fost identificate cazuri când persoanele sunt detinute până la 2 săptămâni în IDP Basarabasca. Astfel, din 39 cazuri de intrare a persoanelor în IDP, în 18% (7 cazuri) s-a stabilit nerespectarea termenului de deținere de 72 ore.

Motivele, identificate de CpPT sau prezentate de conducerea IP Basarabasca, privind deținerii în IDP a persoanelor pentru un termen mai mare de 72 ore (24 ore privind minorii) sunt:

a. Ofițerii de urmărire penală/procurorii nu au finalizat toate acțiunile procesuale privind cauzele penale în care sunt implicate persoanele reținute/arestate. În practica actuală a unor astfel de situații, din declarațiile Șefului IP Basarabasca, acesta acceptă/refuză cererile pentru deținerea persoanelor din partea ofițerilor de urmărire penală/procurorilor pentru menținerea persoanelor reținute în IDP pentru o perioadă ce depășește 72/24 de ore;

b. Lipsa procedurilor de operare (și acoperire bugetară) privind perfectarea urgentă a actelor de identitate a persoanelor reținute pentru a fi escortate la penitenciare în vederea plasării în arest preventiv.

În cadrul vizitei nu au putut fi identificate careva acoperii legale privind situațiile descrise și, în viziunea CpPT astfel de abordări/acțiuni pot atrage după sine sancțiuni disciplinare pentru persoanele de răspundere.

CpPT a identificat *practica de deținere în IDP Ștefan Vodă pentru o perioadă mai mare de o zi/câteva ore (uneori chiar câteva zile la rând, inclusiv și în perioada zilelor de odihnă)*

² <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=353245>

a persoanelor escortate din penitenciare pentru participarea în judecată sau în unele proceduri de urmărire penală.

➤ *CpPT atrage atenția asupra faptului că IDP-urile nu sunt adaptate și prevăzute pentru deținerea persoanelor pentru o perioadă mai mare de 72 de ore, iar o detenție mai îndelungată în IDP-uri poate fi apreciată ca tratament inuman sau degradant.*

Conform Codului de executare a RM în Izolatoare de detenție preventivă sunt deținute numai persoanele reținute conform art. 166 CPP a RM, pe un termen maxim de 72 de ore de la reținere, ulterior persoanele în privința cărora este aplicat arestul preventiv, trebuie escortate pentru detenție în instituțiile penitenciare de tip semi-închis.

4. Din considerentul că în Izolator mereu este un reprezentant/persoana de gardă al Inspectoratului, deținuții sunt în măsură să intre, în orice moment, în contact cu persoana de supraveghere în vederea solicitării de ajutor/inștiința avocatul/procurorul/medicul etc.

Izolatorul IP Ștefan Vodă de asemenea dispune de supraveghere video în holurile Izolatorului și la intrare în Izolator.

5. În instituție există 82 funcții dintre care vacante sunt 22 (26,8%). Perchezițiile sunt realizate de persoane de același gen cu reținutul/reținuta.

IV. GARANȚII ÎMPOTRIVA TORTURII ȘI ALTOR RELE TRATAMENTE

6. *Accesul la avocat.* CpPT consideră accesul la un avocat drept o garanție fundamentală inclusiv împotriva torturii și altor rele tratamente. În acest sens va fi subliniat rolul fiecărui avocat întru asigurarea respectării drepturilor persoanelor reținute atât prin oferirea unei asistențe calificate, cât și prin rolul activ de a contesta/denuța orice alegații de tortură, rele tratamente, degradante sau inumane. CpPT nu este sigur de faptul că atunci când avocații primesc careva informații sau identifică urme de violență pe corpul persoanelor reținute sesizează imediat procuratura raională.

Intrevederile/audierile au loc într-un cabinet separat din interiorul Izolatorului, cabinet special destinat acestor activități procesuale și întrevederilor. Cu toate acestea, cabinetul este destul de neîncăpător pentru a putea servi prezența a 3 persoane într-o formă confortabilă. Tot odată, biroul nu este asigurat cu echipamentele necesare unei audieri calitative (compiuter, imprimantă, acces la internet etc). La fel, Consiliul este îngrijorat de practica condată de audiere/interogare a reținuților în birourile colaboratorilor care nu sunt amenajate corespunzător în acest sens.

7. *Examinarea medicală.* În instituție este angajat felcer pe 0,5 salariu. Pentru procurarea medicamentelor anual de către IP Basarabeasca se alocă o sumă de circa 3000 lei. **Examinarea reținuților/deținuților se realizează în cabinetul medical al Izolatorului și în prezența supraveghetorului.** Cabinetul medical este format dintr-o cameră separată, neasigurată cu conexiune la apă, recent reparată. Astfel, nu se respectă ordinul MAI nr. 31 din 27.01.2004 despre instituirea, amenajarea și înzestrarea punctului medical al comisariatului de

poliție raional, care prevede componența punctului medical constituit din cabinetul pentru examinare (12m²), cabinetul de proceduri (12m²) și WC (4m²), precum și dotarea lor cu echipamente și consumabile. Pereții nu sunt acoperiți cu teracotă, astfel nu este posibil de asigurat curățenia umedă în vederea siguranței și respectării regimului sanitaro-igienic pentru spațiile medicale în corespundere cu *Regulamentul sanitar privind condițiile de igienă pentru instituțiile medico-sanitare*, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 663 din 23.07.2010³.

Totodată, s-a constatat practica de examinare medicală a reținuților în prezența polițistului, practică expres recomandată de a fi exclusă de recomandările Comitetului pentru Prevenirea Torturii (2011)⁴. Acest fapt trezește îngrijorare privitor la posibilitatea documentării leziunilor corporale sau expunerea de către reținuți ale altor plângeri de ordin confidențial. Astfel, confidențialitatea examinării medicale nu este respectată, în instituție nu sunt asigurate condiții pentru realizarea unei examinări medicale confidențiale, dar și de documentare a leziunilor corporale și pretinselor acte de tortură.

La momentul vizitei, felcerul era implicat în activitățile de pregătire profesională a angajaților IP (trageri), respectiv membrii CpPT nu au avut ocazia să discute privind activitatea medicală în cadrul IDP. Tot odată, se conturează dilema etică a personalului medical legată de atribuțiile profesionale – este felcerul IDP-ului ori personalul medical a IP Basarabeasca. Aceiași situație a fost observată în Registrele medicale, când sunt realizate înscrieri în comun privind acordarea asistenței medicale (inclusiv medicamente) angajaților IP și reținuților. În viziunea CpPT această practică trebuie exclusă cu revizuirea fișei postului personalului medical și menționarea expresă doar a atribuțiilor legate de asistența medicală în cadrul IDP Basarabeasca.

Pentru fiecare nou venit se completează Fișa de examinare medicală la momentul reținerii persoanei plasate în detenție care se anexează la dosarul personal a reținutului. Respectiv, în IDP Basarabeasca se realizează parțial Recomandarea CPT (2011) **“orice persoană plasată în izolator obligator trebuie să fie examinată de către personalul medical, în momentul admiterii acestuia și la momentul eliberării”**. Fișa medicală de examinare la plasarea în IDP conține rubrica de contrasemnare de către personalul nemedical care asistă la examinarea medicală. Registrul de evidență medicală nu conține evidența corespunzătoare a persoanelor examinate și a fișelor de examinare medicală perfectate. Astfel, suprapunerea registrelor de evidență ale IDP a constatat că doar 9 persoane din 39 sunt înscrise ca examinate medical la intrare în IDP, ce constituie doar 23% cazuri.

În caz de constatare a leziunilor corporale, ultimele nu se consemnează în Registrul separat și nu sunt întreprinse acțiuni ulterioare, fiind nerealizate prevederile Regulamentului cu privire

³ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=335428>

⁴ Dacă, per ansamblu, niciun indiciu de prezență a personalului de supraveghere sau escortă, nu apare în rubricile registrelor medicale consultate, marea majoritate a persoanelor deținute intervievate au afirmat precum că, au fost examinate în prezența personalului care nu are nici o atribuție medicală sau de îngrijire. CPT-ul recomandă de a adopta noi instrucțiuni, în atenția ofițerilor de poliție și personalului medical, intervenând pe lângă persoanele reținute, precizând că orice examen medical trebuie să fie derulat în confidențialitate – cu excepția solicitării exprese a personalului medical interesat, în cazuri particulare – în afara prezenței personalului care nu are atribuții medicale sau de îngrijire.

la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant, aprobat prin ordinul nr. 77 din 31.12.2013.

8. **Informarea rudelor/prietenilor.** CpPT nu îi este clar care este mecanismul/procedura de oferire reținuților a posibilității de a informa (suna), dacă există un Registru de evidență contrasemnare de către persoană a faptului informării sau refuzul persoanelor reținute de a se folosi despre acest drept.

9. Din declarațiile reprezentanților inspectoratului persoanele deținute pot oricând adresa/depune plângeri la șeful inspectoratului sau prin intermediul șeful inspectoratului către procuror/ familie persoane apropiate. Cu toate acestea **CpPT nu a putut constata/identifica în cadrul izolatorului/inspectoratului o procedură/mechanism clar care se aplică în cazul plângerilor confidențiale adresate procurorilor, Avocatului Poporului, asociațiilor obștești privind rele tratamente/ alegații la tortură pretinse a fi suferite în izolator sau din momentul reținerii a persoanelor.**

V. CONDIȚIILE DE DETENȚIE

Izolatorul IP Basarabeasca per general sunt într-o stare acceptabilă de funcționare 2 celule, sunt reparate holurile, baia. De asemenea este menținută starea sanitar-igienică satisfăcătoare.

10. **Celulele.** În urma monitorizării condițiilor de detenție din cele 2 celule practicabile, au fost observate următoarele:

- Standardul de suprafață (7 m² având cel puțin 2 m între pereți și 2,5 m între pardoseală și plafon, fără a cuprinde blocul sanitar pentru o persoană) nu este respectat. Chiar dacă în unele celule de detenție erau, de facto, un număr de persoane conform standardelor, numărul paturilor existente în celule era mult mai mare;
- Aerisirea naturală a spațiilor (celulelor) și aerisirea artificială funcționează nesatisfăcător. Sistemului de aerisire artificială este nu este funcțional;
- Celulele sunt iluminate natural satisfăcător, persoanele deținute în IDP au posibilitatea chiar și să citească la lumina zilei; Lumina artificială este insuficientă, atât din punct de vedere a numărului surselor de lumină, cât și ca intensitate;
- Paturile, saltele și lenjeria sunt într-o stare satisfăcătoare;
- Deținuții au acces la apă menajeră în celule;
- Celulele dispun de veceu și lavuar delimitat de un prete de 1 metru. Veceul este deschis și nu asigură condiții decente și intimitate. În celulă persistă un miros specific neplăcut din cauza stării neigienice a veceului;
- Celulele sunt asigurate cu încălzire centralizată pe timp de iarnă.

11. **Baia.** Izolatorul este asigurat cu o încăpere amenajată cu o baie, de tip duș. Pereții și podeaua este acoperită cu teracotă. Este acces centralizat la apă caldă. Din spusele angajaților baia este efectuată la solicitarea reținuților, nu mai rar de o dată în săptămână.

Baia nu este asigurată cu covorașe de cauciuc/suport din lemn pentru picioare, precum și de încăpere adiacentă pentru schimbarea hainelor.

12. Alimentația reținuților. În privința alimentației persoanelor plasate în Izolator, administrația izolatorului a afirmat existența unui contract de prestări servicii cu o companie ce furnizează servicii de alimentare a persoanelor de 3 ori pe zi, și că zilnic. Persoana responsabilă, face comandă către agentul economic cu privire la numărul de porții. Din relatările persoanelor deținute reiese că acestea primesc hrană de 3 ori pe zi și este calitativă.

13. Curtea de plimbare. Spațiul pentru plimbarea deținuților este acceptabil, însă nu are acoperiș în caz de plimbări pe timp de ploaie sau zăpadă. Din spusele angajaților, reținuții au dreptul pentru o oră de plimbare în fiecare zi. Registrul plimbărilor este disponibil.

14. Asistența medicală.

Registre medicale prezente:

1. Registru de evidență a examinărilor medicale
2. Registru de evidență a acordării asistenței medicale, dezinfectărilor în IDP

Registru de evidență a leziunilor traumatiche, persoanelor aflate la greva foamei nu sunt disponibile.

Persoanele reținute se pot adresa după asistență medicală prin intermediul personalului de supraveghere, care ulterior contactează telefonic medicul. Solicitățile de ajutor medical nu sunt înregistrate prin intermediul registrelor speciale, fapt ce nu permite posibilitatea de analiză și evaluare a executării lor.

În cabinetul medical, pe safeu în acces liber pentru personalul nemedical(care deține cheile de la cabinetul medical) se află Registrele de acordare a asistenței medicale persoanelor reținute și arestate în IDP, care conține date confidențiale cu caracter medical.

La fel, în baza Registrului s-a stabilit că în IDP au fost plasate persoane preponderent cu următoarele maladii: hipertensiune arterială, diabet zaharat, gastrite, leziuni traumatiche. Registrele medicale conțin mențiuni privind necesitatea consultațiilor medicilor specialiști, precum ar fi medicul endocrinolog, traumatolog ori cardiolog. Cu regret, CpPT nu a identificat mecanisme/procedure de referire și asigurare a executării acestora, fapt ce poate fi interpretat ca rele tratamente.

În discuții cu supraveghetorii din IDP s-a constatat că aceștia nu cunosc despre regulile sigure de percheziții, noțiunea de set individual de percheziție și procedurile necesare de urmat în caz de lezare accidentală în scopul prevenirii infectării cu HIV și alte maladii cu transmitere prin sânge. Cu atât mai mult, că acest lucru este prevăzut și în Instrucțiunea metodică cu privire la intervenția Poliției în prevenirea și controlul infecției HIV în mediul grupurilor cu risc sporit de infectare, aprobată prin Ordinul IGP nr.54 din 27 martie 2015.

Medicamente sunt procurate anual de circa 3000 lei, care sunt păstrate în safeu.

Consiliul a stabilit practica de referire a responsabilității distribuirii medicamentelor către personalul de supraveghere, situație considerată neadmisibilă în prisma legislației CEDO.

Cabinetul necesită dotare cu frigider pentru păstrarea unor medicamente, iar dulapurile – cu lăcăși pentru păstrarea sigură a documentației medicale.

Deșeurile rezultate din activitatea medicală, contrar prevederilor Legii nr. 209 din 29.07.2016 privind deșeurile, sunt colectate nesigur⁵, iar în instituție lipsesc proceduri de gestionare a lor. Punctul medical nu este asigurat cu sterilizator, autoclave, lămpi de cuarț sau alte dispozitive pentru sterilizarea spațiilor și instrumentelor medicale. Respectiv, nu se asigură siguranța manoperelor medicale și există riscuri pentru sănătatea reținuților și colaboratorilor.

Sistem de monitorizare și evaluare a problemelor de sănătate, date statistice în instituție nu există.

CONSTATĂRI

1. CpPT a avut acces neîngrădit la oficiile, încăperile și registrele solicitate a fi vizitate/consultate;

2. Nu sunt actualizate panourile informative din cadrul inspectoratului cu privire la instituțiile ce pot fi apelate în caz de încălcări ale drepturilor persoanelor reținute/deținute. De asemenea, nu sunt indicate datele de contact a procurorului din cadrul Procuraturii Basarabeasca responsabil de investigarea cazurilor de tortură;

3. Asigurarea insuficientă cu personal, mai ales de conducere;

4. În cadrul vizitei au fost depistate 4 cazuri ce conțin leziuni corporale care pot fi pretinse acte de tortură aplicate persoanelor reținute/parvenite/deținute în IDP Basarabeasca;

5. Colaboratorii IP Basarabeasca nu sunt informați despre obligativitatea ce le revin prin procedurile indicate în Ordinul (comun) nr.77 din 31.12.2013 a Procuraturii Generale privind aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant. Respectiv, felcerul care a acordat asistența medicală persoanelor deținute și care a făcut înscrierile în registre nu a întreprins careva măsuri ulterioare conform Ordinul nr.77 din 31.12.2013;

6. Există practica folosită de către Inspectorat, când persoanele sunt deținute în IDP mai mult de 72, inclusiv la solicitările verbale ale procurorilor;

7. Există practica de deținere în IDP Basarabeasca pentru o perioadă mai mare de o zi/câteva ore (uneori chiar câteva zile la rând, inclusiv și în perioada zilelor de odihnă) a

⁵ <http://lex.justice.md/md/368030/> Art. 55 (3) Împachetarea deșeurilor rezultate din activitatea medicală, inclusiv a celor periculoase, se efectuează doar în ambalaj confecționat din materiale care permit eliminarea acestuia cu riscuri minime pentru mediu și sănătatea populației. Ambalajul în care se face colectarea și care vine în contact direct cu deșeurile periculoase rezultate din activitatea medicală este de unică folosință și se elimină o dată cu conținutul.

persoanelor escortate din penitenciare pentru participarea în judecată sau în unele proceduri de urmărire penală;

8. În cadrul izolatorului nu există un registrul unde ar fi indicate toate verificările planificate și cele inopinate în celule, inclusiv prin indicarea motivelor care au determinat efectuarea controalelor inopinate;

9. Registrele din cadrul Izolatorului nu sunt standartizate și indeplinite cu acuratețe;

10. Persoanele reținute/deținute au posibilitatea de a contacta/suna gratuit o rudă sau alte persoane apropiate. Însă, în astfel de cazuri nu este clar care este mecanismul/procedura stabilită;

11. Intrevederile/audierile au loc în birourile colaboratorilor, în pofida existenței unui cabinet separat în IDP, special destinat acestor activități procesuale;

12. Personalul medical este angajat pe 0,5 salariu și este implicat în acordarea asistenței medicale nu doar reținuților, dar și acoperirea necesităților IP Basarabeasca (consultarea și tratamentul angajaților, însoțirea la cantonamente și alte activități ale IP la decizia conducerii);

13. Examinarea medicală la intrare se realizează doar la circa o pătrime reținuți, și ieșirea din izolator - nu se realizează;

14. Fișele medicale și Registrele de evidență a fișelor medicale prevăd rubrica de contrasemnare de către personalul medical prezent la examinare;

15. Confidențialitatea examinărilor medicale nu este asigurată, fiind realizate în prezența polițistului;

16. Majoritatea Registrelor medicale sunt nestandardizate, dar completate cu acuratețe și regulat;

17. Registrul de evidență a leziunilor traumatice nu este disponibil;

18. Nu a fost constată/identifică în cadrul izolatorului/inspectoratului o procedură/mecanism clar care se aplică în cazul plângerilor confidențiale adresate procurorilor, Avocatului Poporului, asociațiilor obștești privind rele tratamente/alegații la tortură pretinse a fi suferite în izolator sau din momentul reținerii a persoanelor;

19. Standardul de suprafață (7 m² având cel puțin 2 m între pereți și 2,5 m între pardoseală și plafon, fără a cuprinde blocul sanitar pentru o persoană) nu este respectat;

20. Aerisirea naturală a spațiilor (celulelor) și aerisirea artificială nu funcționează satisfăcător. Sistemului de aerisire artificială nu este lucrativ;

21. Celulele sunt iluminate natural satisfăcător, persoanele deținute în IDP au posibilitatea chiar și să citească la lumina zilei; Lumina artificială este insuficientă, atât din punct de vedere a numărului surselor de lumină, cât și ca intensitate;

22. Reținuții/Deținuții sunt asigurați cu lenjerie de pat;

23. Instalațiile sanitare din celule nu corespund exigențelor sanitaro-igienice;
24. Persoanele reținute/deținute petrec timpul în aer liber 1 oră pe zi;
25. Cabinet medical și izolator medical (pentru bolnavi infecțioși) în IDP nu este amenajat conform cerințelor față de spațiile medicale;
26. Confidențialitatea documentației medicale nu este asigurată;
27. Deșeurile rezultate din activitatea medicală nu sunt gestionate conform prevederilor legale;
28. În pofida existenței registrelor medicale, analiza statistică a domeniului medical nu se realizează;
29. Felcerul necesită instruire în documentarea leziunilor corporale, pretinselor acte de tortură despre prevederile Protocolului de la Istanbul („Manual de investigare eficientă și documentare a torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante”);
30. Polițiștii din IDP nu cunosc despre prevederile Instrucțiunii metodice cu privire la intervenția Poliției în prevenirea și controlul infecției HIV în mediul grupurilor cu risc sporit de infectare, aprobată prin Ordinul IGP nr.54 din 27 martie 2015, în pofida existenței în instituție a două seturi de percheziție în vederea prevenirii infectării accidentale cu boli transmisibile a polițiștilor.

RECOMANDĂRI

A) Inspectoratului General de Poliție (IGP) al MAI

1. Informarea colaboratorilor despre activitatea și atribuțiile Consiliului pentru Prevenirea Torturii (CpPT).
2. Instituirea mecanismelor interne (și a persoanelor responsabile) în vederea recepționării, implementării și monitorizării recomandărilor înaintate de către IGP de la CpPT pe parcursul anilor 2016-2018 privind problemele sistemice identificate ca rezultat a desfășurării vizitelor în Izolatoarele de Detenție Provizorie.
3. Reevaluarea atribuțiilor și a activităților inspecțiilor/direcțiilor de controale interne privind monitorizarea locurilor de detenție a persoanelor din cadrul IGP, nu doar din punct de vedere a condițiilor de detenție, dar și procesual/operațional/managerial.
4. Elaborarea și aprobarea procedurilor instituționale de conduită în caz de pretinse cazuri de tortură, tratament inuman și degradant pentru standardizarea acțiunilor personalului locurilor de detenție (inclusiv medical) în vederea respectării garanțiilor împotriva torturii și investigării efective, inclusiv revizuirea practicii aplicării de către toate instituțiile vizate a Ordinului comun nr. 77 din 31.12.2013, și stabilirea măsurilor de sancționare a neaplicării acestui Ordin.
5. Investigarea cazurilor identificate de CpPT ce conțin semne privind actele de tortură aplicate persoanelor reținute/parvenite/deținute în IDP Basarabeasca. Informarea Avocatului Poporului și CpPT despre desfășurarea anchetei.

6. Revizuirea Fișelor de examinare medicală primară și instituirea sistemului de cartelă medicală pentru fiecare reținut.

7. Revizuirea Fișelor de examinare medicală primară și Registrelor de evidență a fișelor medicale în vederea excluderii contrasemnării de către personalul nemedical.

8. Elaborarea și implementarea Registrelor de evidență a examinărilor medicale realizate în prezența personalului nemedical, cu prevederea expresă a situațiilor de aplicare și documentarea adecvată.

9. Elaborarea și implementarea Registrelor de evidență a leziunilor traumatiche, cazurilor de automutilări și greva foamei.

10. Elaborarea și aprobarea procedurilor de management a deșeurilor rezultate din activitatea medicală, conform prevederilor Legii nr. 209 din 29.07.2016 privind deșeurile, inclusiv elaborarea Planului –cadru de gestionare.

11. Elaborarea și aprobarea indicatorilor statistici privind sănătatea persoanelor plasate în IDP.

12. Asigurarea IP Basarabeasca cu mijloc de transport pentru escortarea sigură a reținuților.

B) Procuratura Generală

1. Evaluarea complexă a practicii de încălcare a termenului de deținere mai mult de 72 ore a persoanelor în cadrul IDP în baza indicațiilor/intelegerilor verbale ale procurorilor.

2. Revizuirea/completarea ordinului nr.77 cu algoritm clar de interacțiune între actorii implicați în documentarea pretinselor acte de tortură, inclusiv indicatorii de monitorizare. Identificarea unor proceduri rapide și simple pentru colaboratorii/personalul IP de a informa procurorul responsabil de investigarea cazurilor de tortură din cadrul Procuraturii privind cazurile identificate ce conțin semne sau alegerii privind actele de tortură aplicate persoanelor reținute/parvenite/deținute în IDP.

3. Investigarea cazurilor identificate de CpPT ce conțin semne sau alegerii privind actele de tortură aplicate persoanelor reținute/parvenite/deținute în IDP Basarabeasca. Informarea Avocatului Poporului și CpPT despre mersul anchetei.

4. De comun cu Procuratura Basarabeasca și conducerea Inspectoratului de Poliție Basarabeasca informarea/instruirea colaboratorii/personalul IP Basarabeasca despre prevederile art. 166¹ din Codul penal R.M., precum și despre procedurile obligatorii indicate în Ordinul (comun) nr.77 din 31.12.2013 a Procuraturii Generale privind aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant.

C) Inspectoratul de Poliție Basarabeasca

1. Informarea colaboratorilor despre activitatea și atribuțiile Consiliului pentru Prevenire a Torturii.

2. Actualizarea panourilor informatiye din cadrul Inspectoratului cu privie la instituțiile ce pot fi apelate în caz de încălcări ale drepturilor persoanelor reținute/deținute.

3. Identificarea unor proceduri/mecanisme clare în cadrul Izolatorului/Inspectoratului de Poliție Basarabeasca privind plângerile confidențiale adresate de către deținuți procurorilor, Avocatului Poporului, asociațiilor obștești privind rele tratamente/ alegații la tortură pretinse a fi suferite în Izolator sau din momentul reținerii a persoanelor.

4. Asigurarea persoanelor reținute/deținute cu informații în scris despre drepturile de care dispune prin art. 64 din Codul de procedură penală, inclusiv dreptul de a tăcea și de a nu mărturisi împotriva sa. Precum și explicarea drepturilor și obligațiile acestora, inclusiv pe perioada deținerii în Izolator.

5. Excluderea cazurilor de deținere a persoanelor în incinta Izolatorului de detenție provizorie mai mult de 72/48 de ore.

6. Excluderea practicii de deținere în IDP Ștefan Vodă pentru o perioada mai mare de o zi/câteva ore a persoanelor escortate de la penitenciare pentru participarea în judecată sau în unele proceduri de urmărire penală.

7. Asigurarea condițiilor materiale minime de detenție în Izolatorul Inspectoratului de Poliție Basarabeasca, în special:

- Reamenajarea paturilor în celule conform standardelor (7 m² având cel puțin 2 m între pereți și 2,5 m între pardoseală și plafon, fără a cuprinde blocul sanitar pentru o persoană/pat!). Chiar dacă unele paturi nu sunt folosite pentru dormit, ele trebuie să fie scoase din celule;

- Delimitarea totală, de la podea până la tavan, a toaletelor din celule;

- Asigurarea persoanelor deținute cu lenjerie de pat și seturi igienice (pentru bărbierit, pasta/periute de dinți, săpun);

- Asigurarea celulelor cu iluminarea artificială suficientă, inclusiv pentru a citi.

8. Identificarea soluțiilor privind posibilitatea amenajării unui acoperiș de protecție și a unor scaune sau bănci pe timp de ploaie/ninsori a persoanelor deținute în Izolator, în siguranță.

9. Identificarea soluțiilor privind oferirea persoanelor reținute petrecerea la aer liber/plimbări mai mult de o oră pe zi.

10. Informarea CpPT privind măsurile luate în vederea implementării recomandărilor sau a măsurilor și termenii de implementare ale acestora, conform legii.

11. Asigurarea funcționalității (spațiilor necesare) punctului medical în corespundere cu Ordinul MAI nr. 31 din 27.01.2004 despre instituirea, amenajarea și înzestrarea punctului medical al comisariatului de poliție rațional în vederea examinării medicale confidențiale și Regulamentul sanitar privind condițiile sanitaro-igienice în instituțiile medicale.

12. Asigurarea examinării medicale obligatorii, în condiții de confidențialitate pentru fiecare reținut la intrare/ieșire în/din Izolator.

13. Asigurarea securității datelor personale cu caracter medical.

14. Excluderea practicii de distribuire a medicamentelor de către personalul nemedical.

15. Asigurarea respectării prevederilor Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a preținșelor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant, înregistrat la Ministerul Justiției al Republicii Moldova nr. 969 din 20 martie 2014 (Ordinului MAI nr.408 din 31.12.2013).

16. Asigurarea informării efectivului IDP despre prevederile Instrucțiunii metodice cu privire la intervenția Poliției în prevenirea și controlul infecției HIV în mediul grupurilor cu risc sporit de infectare, aprobată prin Ordinul IGP nr.54 din 27 martie 2015, inclusiv măsurile sigure de percheziție.

17. Asigurarea managementului deșeurilor rezultate din activitatea medicală, conform prevederilor Legii nr. 209 din 29.07.2016 privind deșeurile, inclusiv elaborarea Planului instituțional de gestionare.

Data aprobării raportului

30 iulie 2018

Acest raport a fost aprobat prin consens de către toți membrii Consiliului pentru Prevenire a Torturii (CpPT)

- **Mihail COTOROBAL, președintele Consiliului**

- **Maia BĂNĂRESCU, membra Consiliului**

- **Mihail GORINCIOI, membrul Consiliului**

- **Svetlana DOLTU, membra Consiliului**

- **Ceslav PANICO, membrul Consiliului**

- **Oxana GUMENNAIA, membra Consiliului**

- **Dumitru RUSSU, membrul Consiliului**